

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 28/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa Ústavu materiálového výskumu Slovenskej akadémie vied, Watsonova 47, Košice, IČO 00 166 804, zastúpeného spoločnosťou Sýkorová – advokátska kancelária, s. r. o., Murgašova 3, Košice, v mene ktorej koná advokátka a konateľka Mgr. JUDr. Mária Sýkorová, PhD., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 185/2017-259 zo 7. decembra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžfk 62/2018 z 12. augusta 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Ústavu materiálového výskumu Slovenskej akadémie vied
o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia sťažovateľa

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa Ústavu materiálového výskumu Slovenskej akadémie vied, Watsonova 47, Košice, IČO 00 166 804 (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S 185/2017-259 zo 7. decembra 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Sžfk 62/2018 z 12. augusta 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval ako žalobca proti žalovaným Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) a Výskumnej agentúre (ďalej len „agentúra“). Sťažovateľ uzavrel s cieľom zabezpečiť realizáciu projektu „*Progresívna technológia mikrokompozitívnych materiálov pre elektrotechniku*“ s ministerstvom, zastúpeným agentúrou ako sprostredkovateľským orgánom, 20. septembra 2010 zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, č. zmluvy: 119/2010/2.2/OPVaV, na základe ktorej mu bol schválený nenávratný finančný príspevok v celkovej sume 921 402 €. Podanou žalobou na krajskom súde sa sťažovateľ domáhal preskúmania zákonnosti správnych aktov – Vec: Aktualizácia Správ o zistenej nezrovnalosti a Žiadostí o vrátenie finančných prostriedkov projektu 26220220105, č. spisu: P 1778/2017-073, č. záznamu:

A 4256/2017-062 z 5. júna 2017, Správy o zistenej nezrovnalosti N21500104 z 5. júna 2017 (ďalej aj „správa o zistenej nezrovnalosti“), Žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov č. 26220220105/Z02/02 z 5. júna 2017 (ďalej aj „žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov“, spolu aj „správne akty“). Uvedené správne akty boli vydané agentúrou ako sprostredkovateľským orgánom pod ministerstvom ako riadiacim orgánom pre Operačný program – Výskum a vývoj a sťažovateľ bol nimi vyzvaný na vrátenie časti poskytnutých finančných prostriedkov v celkovej sume 696,16 €.

3. Krajský súd napadnutým uznesením sťažovateľovu žalobu ako neprípustnú podľa § 98 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku v celom rozsahu odmietol. Sťažovateľ následne uviedol dôvody, ktoré krajský súd viedli k záveru o odmietnutí ním podanej správnej žaloby. Z nich vyplynul záver, že správa o zistenej nezrovnalosti a ani žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov samy osebe nepredstavujú zásah do práv a právom chránených záujmov sťažovateľa, pretože nie sú konečným rozhodnutím – individuálnym správnym aktom o právach a povinnostiach sťažovateľa, ale len opatrením predbežnej povahy. Preto podľa krajského súdu nepodliehajú súdnemu prieskumu v rámci správneho súdnictva.

3.1 Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť. O nej najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol, a to s odôvodnením, že v danom prípade chýba právomoc správneho súdu na vykonanie súdneho prieskumu. Najvyšší súd sa stotožnil so závermi krajského súdu uvedenými v jeho napadnutom uznesení, zároveň poukázal aj na svoje skoršie rozhodnutia, z ktorých vyplýva, že správa o zistenej nezrovnalosti a ani žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov nepodliehajú súdnemu prieskumu v správnom súdnictve, pretože samy osebe nepredstavujú zásah do práv a právom chránených záujmov kontrolovaného subjektu, v tomto prípade sťažovateľa. Sťažovateľ dodal, že podľa názoru najvyššieho súdu ide len o individuálne správne akty predbežnej povahy, pri ktorých absentuje donucovacia zložka výkonu verejnej moci, ide len o výzvu na dobrovoľné plnenie oznámenej, a nie uloženej povinnosti na základe zistených, len tvrdených skutočností.

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdí, že k porušeniu ním namietaných základných práv podľa ústavy a listiny, ako aj práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu napadnutými uzneseniami krajského súdu a najvyššieho súdu došlo v dôsledku toho, že v predmetnej veci neboli splnené zákonné podmienky pre odmietnutie ním podanej žaloby a pre zamietnutie sťažovateľom následne podanej kasačnej sťažnosti. V oboch prípadoch sú podľa sťažovateľa rozhodnutia súdov založené na nesprávnom právnom posúdení veci, čím podľa neho v jeho veci došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom, pričom napadnuté uznesenia považuje tiež za nedostatočne odôvodnené, rozporné a nepreskúmateľné.

5. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ vyjadril svoj nesúhlas so závermi krajského súdu a najvyššieho súdu uvedenými v napadnutých uzneseniach, že správa o zistenej nezrovnalosti a žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov sťažovateľa neukracujú na jeho právach a nie sú spôsobilé zasiahnuť do jeho právneho postavenia a z tohto dôvodu ich nie je ani možné považovať za individuálne správne akty spôsobilé byť predmetom súdneho prieskumu v rámci správneho súdnictva. Považuje takýto výklad za nesprávny, svojvoľný a arbitrárny.

6. Sťažovateľ poukazoval na to, že správa o zistenej nezrovnalosti a žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov, na základe ktorých bol vyzvaný vrátiť finančnú hodnotu časti poskytnutého finančného príspevku, sú podľa jeho názoru nepochybne individuálnymi správnymi aktmi, ktoré sa bezprostredne dotýkajú a zasahujú do jeho práv a právom chránených záujmov. Uviedol, že môžu mať za následok vznik ujmy na jeho subjektívnych právach. Podľa jeho názoru vydaním uvedených správnych aktov, ktorými mu bola uložená povinnosť vrátiť časť nenávratného finančného príspevku, bolo neoprávnene zasiahnuté do jeho nadobudnutých práv a tiež do práva legitímneho očakávania uspokojenia jeho nároku, najmä pokiaľ ide o právo sťažovateľa na poskytnutie nenávratného finančného príspevku. Dodal, že ak ako prijímateľ na ich základe nevráti poskytnutý príspevok alebo jeho časť, tak následne príslušný riadiaci orgán – ministerstvo obligatórne rozhodne o vrátení až jeden a pol násobku sumy uvedenej v týchto správnych aktoch, pričom takéto následne vydané právoplatné rozhodnutie by už bolo exekučným titulom, na základe

ktorého by bolo možné začať proti sťažovateľovi exekučné konanie. S poukazom na uvedené preto sťažovateľ zastáva názor, že ním podanou žalobou napadnuté správne akty podliehajú prieskumu v rámci správneho súdnictva a krajský súd a najvyšší súd tak svojimi napadnutými uzneseniami nezákonne vylúčili tieto správne akty zo správneho súdneho prieskumu. V tejto súvislosti zároveň sťažovateľ, poukazujúc na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 26/2014 z 28. apríla 2016, namietal aj porušenie princípu právnej istoty vyjadreného v jeho legitímnom očakávaní, že o obdobných alebo dokonca identických veciach budú súdy rozhodovať rovnako.

7. Na záver sťažovateľ uviedol, že na základe uvedeného nie je možné správu o zistenej nezrovnalosti a žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov považovať za správne akty, ktoré by mali byť vylúčené zo súdneho prieskumu v rámci správneho súdnictva. Odôvodňuje to tiež tým, že pri absencii ich prieskumu súdom vzniká priestor pre ľubovôľu zo strany poskytovateľa dotácie, čo zároveň vytvára priestor na absenciu právnej istoty na strane sťažovateľa ako prijímateľa nenávratného finančného príspevku.

8. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo Sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1, ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na ochranu vlastníctva zaručené čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12.8.2020, č. k. 2Sžfk/62/2018 a Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 7.12.2017, č. k. 1S/185/2017-259, porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12.8.2020, č. k. 2Sžfk/62/2018 a Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 7.12.2017, č. k. 1S/185/2017-259 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Bratislave sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť Sťažovateľovi trovy konania vo výške 375,24 EUR do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu k rukám právneho zástupcu Sťažovateľa.“

9. Zároveň sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v zmysle § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odložil vykonateľnosť napadnutých uznesení do dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci podanej ústavnej sťažnosti. Odôvodnil to tým, že v dôsledku správy o zistenej nezrovnalosti a žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov, ktoré boli predmetom prieskumu zo strany krajského súdu a najvyššieho súdu, môže byť postihnutý majetok sťažovateľa. Zároveň dodal, že v danom prípade odklad vykonateľnosti napadnutých uznesení nie je v rozpore s verejným záujmom a ujma hroziaca sťažovateľovi je väčšia ako prípadná ujma, ktorá by odložením vykonateľnosti hrozila tretím osobám.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. V zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním, o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosť ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15.1 Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

16. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

16.1 Podľa čl. 36 ods. 2 listiny kto tvrdí, že bol ukrátený na svojich právach rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takého rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nemožno vylúčiť preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd podľa listiny.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený...

18. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva...

19. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (I. ÚS 331/2019). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (III. ÚS 66/2018).

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

20. Ústavný súd za podstatu tejto ústavnej sťažnosti považoval namietané porušenie sťažovateľovho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 2 listiny, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu. K porušeniu označených práv malo dôjsť v dôsledku toho, že v predmetnej veci podľa sťažovateľa neboli splnené zákonné podmienky pre odmietnutie ním podanej žaloby a pre zamietnutie sťažovateľom následne podanej kasačnej sťažnosti. V oboch prípadoch sú podľa sťažovateľa rozhodnutia súdov založené na nesprávnom právnom posúdení veci, čím u neho došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom. Napadnuté uznesenia považuje za nedostatočne odôvodnené, rozporné

a nepreskúmateľné. Zároveň vyjadril nesúhlas so závermi krajského súdu a najvyššieho súdu, že správa o zistenej nezrovnalosti a žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov sťažovateľa neukracujú na jeho právach a nie sú spôsobilé zasiahnuť do jeho právneho postavenia. Takýto výklad považuje za nesprávny, svojvoľný a arbitrárny a zastáva názor, že krajský súd a najvyšší súd svojimi napadnutými uzneseniami nezákonne vylúčili tieto správne akty zo správneho súdneho prieskumu.

III.1 K námietke porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 2 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu

21. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (III. ÚS 364/2018).

22. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (I. ÚS 476/2019).

23. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať

iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

24. Sťažovateľ mal možnosť domáhať sa preskúmania napadnutého uznesenia krajského súdu, a to využitím v rozhodnom čase mu Správnym súdnym poriadkom priznaného opravného prostriedku (kasačnej sťažnosti), ktorý, tak ako to vyplýva aj z podanej ústavnej sťažnosti, využil. Podľa ústavného súdu kasačná sťažnosť predstavuje v okolnostiach danej veci účinný právny prostriedok, prostredníctvom ktorého bol následne najvyšší súd oprávnený a aj povinný vecne preskúmať napadnuté uznesenie krajského súdu, čo aj urobil, o čom svedčí skutočnosť, že najvyšší súd rozhodol meritórne, a to tak, že kasačnú sťažnosť zamietol. Za daných okolností je nepochybne naplnená ústavná podmienka pre aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, čo ústavnému súdu „odníma“ právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených základných práv podľa ústavy a listiny, ako aj práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu, k porušeniu ktorých malo dôjsť napadnutým uznesením krajského súdu.

25. Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol s poukazom na § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, a to pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K námietke porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 2 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

26. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 56/2020).

26.1 V danom prípade je pre ústavný súd zásadný záver, či najvyšší súd ako kasačný súd rozhodol ústavne akceptovateľným spôsobom, keď zamietol kasačnú sťažnosť sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktorým tento odmietol správnu žalobu sťažovateľa s poukazom na tú skutočnosť, že správa o zistenej nezrovnalosti a žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov nepodliehajú súdnemu prieskumu v správnom súdnictve, resp. nie sú preskúmateľné súdom.

27. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (I. ÚS 358/2019).

28. Podstatou správneho súdnictva je poskytnutie ochrany právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby alebo právnickej osoby v oblasti verejnej správy, pričom správny súd rozhoduje aj v ďalších veciach ustanovených Správnym súdnym poriadkom. V správnom súdnictve správne súdy na základe žalôb preskúmajú najmä zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy. Správny súd nezisťuje skutkový stav veci.

28.1 Správne súdnictvo je založené na princípe generálnej klauzuly, čo v zásade znamená, že súdnemu prieskumu zákonnosti podliehajú v zásade všetky rozhodnutia vydané správnymi orgánmi s výnimkou tých, ktoré zákon výslovne z prieskumu vylučuje. Rozsah právomocí pri preskúvaní správnych rozhodnutí je teda obmedzený negatívnou

enumeráciou rozhodnutí, ktoré správne súdy nepreskúmajú. Rozhodnutia, ktoré správne súdy nepreskúmajú, sú vymedzené v § 7 Správneho súdneho poriadku.

29. Podľa § 7 písm. e) Správneho súdneho poriadku správne súdy nepreskúmajú rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy predbežnej, procesnej alebo poriadkovej povahy, ak nemohli mať za následok ujmu na subjektívnych právach účastníka konania. Uvedené slúži podpore právneho názoru najvyššieho súdu vyjadreného v jeho napadnutom uznesení, v zmysle ktorého je predmetnú správu o zistenej nezrovnalosti a žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov potrebné považovať za podkladové rozhodnutia, ktoré majú predbežnú povahu vzhľadom na postup uvedený v § 27a zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v platnom znení (ďalej len „zákon č. 528/2008 Z. z.“), nie sú spôsobilé zasiahnuť do práv a právom chránených záujmov sťažovateľa, a teda nie sú preskúmateľné súdom v rámci správneho súdnictva.

30. S poukazom na námietky uvádzané sťažovateľom na tomto mieste ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia musí uviesť, že sa s nimi nie je možné stotožniť. Najvyšší súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom a tiež pomerne obsérne (body 25 až 41 napadnutého uznesenia) vysporiadal s otázkou možnosti, resp. nemožnosti priameho zásahu do práv sťažovateľa v dôsledku vydaných správnych aktov, a to správy o zistenej nezrovnalosti a žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov a následne na to aj s otázkou ich preskúmateľnosti, resp. nepreskúmateľnosti v rámci správneho súdnictva.

30.1 Najvyšší súd, aj s poukazom na relevantné ustanovenia zákona č. 528/2008 Z. z., dospel k záveru, že v prípade správy o zistenej nezrovnalosti a žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov ide len o podkladové rozhodnutia, ktoré majú predbežnú povahu. Ako podstatné je potrebné uviesť, že na základe nich priamo sťažovateľovi nevzniká povinnosť vrátiť finančné prostriedky (bol na to len vyzvaný). Chýba tu donucovacia zložka výkonu verejnej moci. Táto povinnosť vzniká až na základe následného právoplatného rozhodnutia vydaného v správnom konaní (záväzným uložením právnej povinnosti, proti ktorej by nebolo možné použiť riadne opravné prostriedky),

a to za podmienky, že sťažovateľ by neuhradil sumu, na ktorej úhradu bol vyzvaný. Až takéto rozhodnutie by bolo spôsobilé zasiahnuť do subjektívnych práv sťažovateľa a vzhľadom na to by, ak by ho sťažovateľ považoval za nezákonné, následne bolo aj preskúmateľné v rámci správneho súdnictva.

30.2 Pretože je sťažovateľovi obsah napadnutého uznesenia dobre známy, ústavný súd ho bližšie v podrobnostiach na tomto mieste už nebude rozvádzať. Za potrebné však zároveň ústavný súd vzhľadom na sťažovateľom vznesenú námietku, že najvyšší súd už v minulosti v obdobnej veci vyjadril vo svojom rozhodnutí pod sp. zn. 5 Sžf 26/2014 z 28. apríla 2016 odlišný názor, považuje dodať, že najvyšší súd v bode 37 napadnutého uznesenia uviedol aj viaceré iné svoje rozhodnutia, ktoré tvoria súčasť ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu a na ktoré v záujme dodržiavania zásady právnej istoty nadväzuje, resp. sa ich pridrižiava aj napadnuté uznesenie, z ktorých vyplýva záver o nepreskúmateľnosti uvedených správnych aktov súdom v rámci správneho súdnictva. Podľa názoru ústavného súdu tak nie je možné závery najvyššieho súdu považovať za arbitrárne či svojvoľné.

30.3 Vychádzajúc z uvedeného preto podľa názoru ústavného súdu nie je možné napadnuté uznesenie označiť za zjavne neodôvodnené ani za arbitrárne, teda také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov. Z ústavnoprávneho hľadiska nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého uznesenia. Je ho možné označiť za ústavne konformné, bez znakov svojvoľnosti (arbitrárnosti) alebo ústavnej neudržateľnosti. Jeho vydaním sťažovateľovi nebola odňatá možnosť konať pred súdom, pretože všeobecné súdy o jeho žalobe a kasačnej sťažnosti riadne a zákonne rozhodli v súlade s platným právnym poriadkom. Obdobne ústavný súd už v minulosti rozhodol napríklad aj vo veciach vedených pod sp. zn. I. ÚS 535/2019, I. ÚS 529/2020, či aj vo veciach samotného sťažovateľa vedených pod sp. zn. IV. ÚS 439/2018 a II. ÚS 56/2020. Zároveň je na tomto mieste k sťažovateľom uvedenej žiadosti o odklad vykonateľnosti napadnutých uznesení len v krátkosti možné dodať, že keďže tieto nepredstavovali priamu hrozbu zásahu do jeho práv, táto požiadavka bola úplne neopodstatnená.

31. S poukazom na uvedené závery ústavný súd ústavnú sťažnosť smerujúcu proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3 K námietke porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením najvyššieho súdu

32. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti zároveň namietal aj porušenie práva na ochranu majetku garantovaného čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením najvyššieho súdu. „Článkom 20 ods. 1 ústavy sa vlastníčkovi priznáva len ochrana majetku, ktorý nadobudol v súlade s platným právnym poriadkom.“ (PL. ÚS 33/95) „Tento článok ústavy nevyhlasuje za základné ľudské právo vlastníctvo samotné, ale právo byť vlastníkom, t. j. právo nadobúdať vlastníctvo. Vzťahuje sa na štátnych občanov Slovenskej republiky, cudzincov, právnické osoby slovenské i zahraničné a aj štát. Výklad tohto ustanovenia však neznamená, že každý má právo vlastníť akýkoľvek majetok... Uvedené ustanovenie ústavy treba vykladať tak, že každý má právo vlastníť majetok, ktorý ústavou alebo zákonom Slovenskej republiky nie je z tohto vlastníctva vylúčený.“ (PL. ÚS 38/95).

33. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že by ním mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, preto ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti ústavnú sťažnosť aj v tejto časti.

34. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. januára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu